

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА, КОНСТРУЮВАННЯ ІМІДЖУ НАТО ЯК АГРЕСОРА ТА УКРАЇНСЬКА ВІДПОВІДЬ

ТЕМА 8.

- 8.1. *Витоки і основні меседжі антинатівської пропаганди періоду холодної війни*
- 8.2. *Сучасні пропагандистські меседжі про НАТО: хто, навіщо, як?*
- 8.3. *Нові виклики безпеки та постійна модернізація відносин Україна – НАТО*

Мета:

з'ясувати, для чого російська пропаганда конструює імідж НАТО як агресора, та чи реагує / відповідає України на нові виклики безпеки.

Завдання:

- *охарактеризувати радянську антинатівську пропаганду і її наслідки;*
- *оприямити основні пропагандистські меседжі РФ і конструювання оновленого іміджу НАТО як агресора;*
- *оцінити нові виклики безпеці.*

Ключові поняття:

інформаційна війна, холодна війна, мова ненависті, стереотипи, пропаганда.

Ключова цитата:

«Трактування Росією НАТО як загрози, підтримання нею в особі Організації Північноатлантичного договору стереотипу «образу ворога» – це не рудимент холодної війни, а ціннісна сутність Росії.

Постійна модернізація механізму співпраці України і НАТО, що характеризує відносини між ними за останні два десятиліття, значною мірою зумовлена тим, що проблема постання нових викликів безпеці потребує адекватної відповіді. Відносини України з НАТО деякі оглядачі небезпідставно оцінюють як найпродуктивніші з тих, що їх має Україна з усіма іншими міжнародними організаціями світу».

Ігор Тодоров, історик, експерт-натознавець

8.1. Витоки й основні меседжі інформаційного протистояння періоду холодної війни

Однією з причин утворення Північноатлантичного блоку стало захоплення країн Східної і Центральної Європи радянськими військами в останній рік Другої світової війни. Своєю чергою, НАТО на довгі роки стає основним подразником для радянської влади, адже очевидно, що Альянс не дозволить завоювати Європу.

Холодна війна – глобальна геополітична, економічна та ідеологічна конфронтація між СРСР і його союзниками та США і країнами Заходу та іншими союзниками, що розпочалася 1946 р. і тривала до 1992 р. **Ця війна – глобальне явище**, яке затягнулося на кілька десятиліть, ідеологічний конфлікт, що відбувався без безпосереднього військового зіткнення. Однією з її визначальних рис стало *формування образу ворога засоби пропаганди, спрямоване до власного населення*.

Центральні постаті будь-якого конфлікту – образ ворога і образ захисника. Інформаційні війни стали відігравати ключову роль у військовому протистоянні держав із початком Першої світової війни, конфлікту, в який виявилися втягнутими солдати масових (нерегулярних армій) і мирне населення. З Другої світової війни її учасники та переможці вийшли оснащені неабияким перевіреним арсеналом пропагандистських технологій впливу на маси. Війна стає не лише військовим явищем, а й комунікативним, коли битва першочергово ведеться за людську свідомість. Саме пропаганда створює модель світу з чітким розмежуванням на своє і вороже, чуже.

Інформаційна війна – вид дій, в якому головний об'єкт впливу – людська свідомість, а чільні засоби впливу – засоби масової інформації та мистецтво. **Інформаційна війна** – це маніпулювання інформацією, якій довіряє аудиторія, задля того щоб вона ухвалювала рішення, які суперечать її інтересам, але просувають інтереси, тих, хто веде інформаційну війну.

Після переможних Німецько-радянської і Радянсько-японської

воєн у СРСР вже не залишилося яскраво вираженого зовнішнього і внутрішнього ворогів, тоді як застосування саме цих пропагандистських технологій задля мобілізації суспільства вже довело свою ефективність. Зазвичай, інформаційна війна розпочинається тоді, коли поширення достовірної інформації не дає очікуваних ефектів.

Завдання

Пригадайте, хто в радянській військовій пропаганді був чільним зовнішнім та внутрішнім ворогом?

Як змінилася сфера пропагандистської боротьби в 1946 р.?

Чи хтось із «внутрішніх ворогів» радянської влади цього періоду залишився серед пропагандистських цілей, на твою думку, сьогодні?

Після Другої світової війни світ став біполярним. Важливим елементом радянської пропаганди виступає критика блокової політики Заходу – “брюссельської змови проти світу миру в Європі” тощо. Наприклад, якщо в 1 півріччі 1947 року в мегапопулярному сатиричному журналі “Крокодил” було 2 матеріали на цю тему, то в другій половині – 7; 1948 р. – відповідно, 8 і 11.

Яким же поставало НАТО в радянській пропаганді?

- Це військовий агресивний блок, який керується «звіриною ненавистю до всього радянського», де абсолютний лідер – головний геополітичний супротивник СРСР – США;
- цей союз ослаблений суперечностями між його членами;
- США та НАТО – провокує «ядерну гонитву озброєнь».

І хоча радянське керівництво не перекреслювало цілком можливості входження в НАТО, але найголовнішим світоглядним постулатом довгі роки залишався агресивний характер Альянсу.

Образ ворога набув чотирьох основних форм, які відповідали напрямкам політики радянського керівництва:

- американський імперіалізм уособлював усі жахи капіталізму;
- НАТО – це агресивний блок, підконтрольний Вашингтону, який підтримує капіталістичну експлуатацію трудящих мас;
- югославські сепаратисти, «кліка Тіто», поставали як зрадники справи соціалізму в Східній Європі;
- внутрішнім ворогом став «відщепенець-космополіт» – антипатріот, низькопоклонник перед Заходом.

Образ ворога формувався через приписування противникові всіх антицінностей радянського суспільства: вистражданому миру протистояла «гонитва озброєння», замість радянського «ми» – західне «я», культ побутового мінімалізму vs культу споживання.

Олег Панфілов, російський журналіст і правозахисник, дитинство якого припало на 1960-і пригадував: «Зі шпальт газет і сторінок журналів, з екранів телевізорів і кінотеатрів, з рупорів радіо нам щодня говорили, що НАТО – це щось на зразок величезного монстра, який клацає зубами, випускає смердючий дим з вогняної пащі, гострить свої пазурі, щоб усіх нас погубити».

Антинатівська, як і загалом антиімперіалістична пропаганда водночас легітимізувала високий рівень військових витрат у СРСР, твердий контроль над зовнішньою та внутрішньою політикою східноєвропейських країн і над людськими долями. Сотні тисяч людей намагалися покинути «щасливий світ» соцтабору. І навіть коли їм це фізично вдавалося, то «приморозок» не покидав їх.

Європейська кіноакадемія найкращим фільмом 2018 року визнала кінострічку сина політичних емігрантів із Польщі реж. Павла Павліковського, який «створює картину розірваної по живому Єв-

Завдання

Переглянь офіційний трейлер фільму «Холодна війна» українською мовою: <https://www.youtube.com/watch?v=n6kL-B445FA>.

Де відбуваються, на твою думку, події фільму?

ропи: Берлін, Париж, Белград. І, зрозуміло, холодна Польща, що потопає в сотнях відтінків сірого. З неї вигнанці біжать, але й нею полонені, приморожені довічно».

Завершення холодної війни

- 1980-і рр. : під час процесів перебудови, тодішні політичні лідери СРСР «розвернули» зброю радянської пропаганди в протилежний бік: її ціллю став не капіталізм, а комунізм.
- 1989 р. Альянс святкував 40 років підпису угоди, що забезпечила основу колективної оборони та спільної безпеки держав-членів та зберегла стратегічний баланс у світі протягом холодної війни,
- 1 лютого 1992 в Кемп-Девіді президенти США і Росії Джордж Буш і Борис Єльцин підписали спільну декларацію, що вперше офіційно проголосила закінчення холодної війни.

Холодну війну за втратами порівнюють з «гарячими» Першою і Другою світовими війнами.

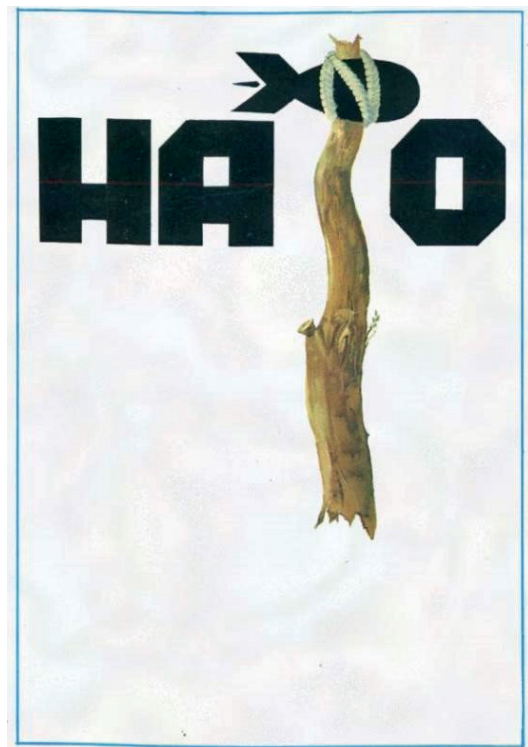
Холодна війна завершилася, але залишилася вигартувана 40 роками протистояння мова ненависті, мова підбурення, що формує певну емоційну заданість, яка і породжує відчуття впевненості в здатності протистояти ворогові. **Образ НАТО як агресора від початків вибудовувався так, щоб консолідувати суспільство в умовах небезпеки.** Одним із спадків холодної війни стала система мітологом, яка й далі успішно функціонує в політичній культурі, бо карикатура, плакат (а по-сучасному – мем) – один з найсильніших механізмів формування тих чи тих візуальних образів-стереотипів.

Завдання

Переглянь карикатури та плакати.

Які радянські та американські пропагандистські меседжі вони відтворюють?

На які історичні події вони реагують?

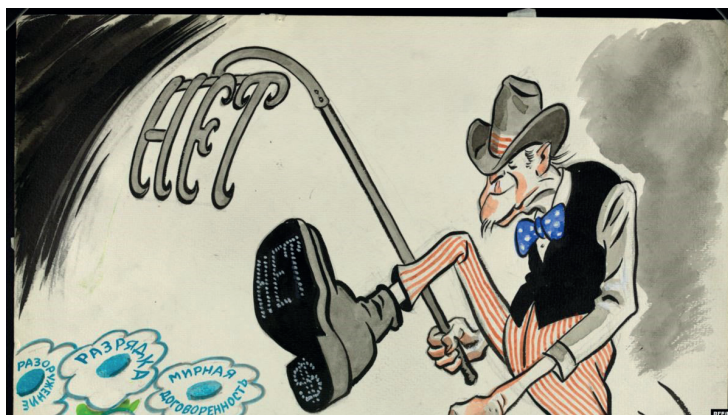

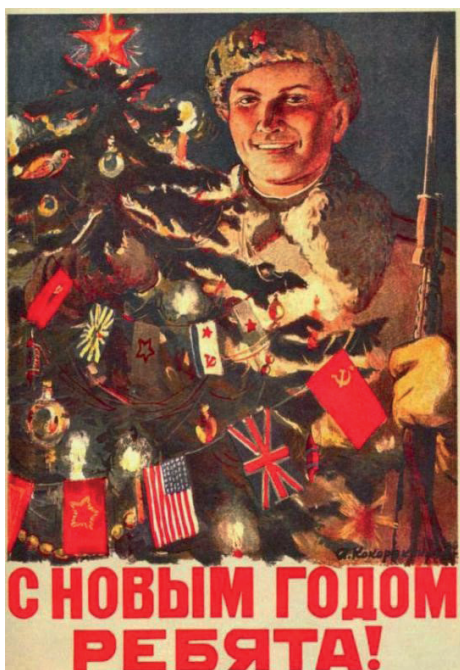
-Ну, вот, дети, на прошлом уроке мы с вами знакомились с историей Америки, а теперь познакомимся с нравами и обычаями американцев!

Джерело:
https://new-retail.ru/lifestyle/samye_shokiruyushchie_karikatury_o_ssha_vremyem_kholodnoy_voyny9592/

Джерело:
<https://www.svoboda.org/a/1606221.html>.

Джерело: <https://www.learnrussianineu.com/ru/sovetskie-plakati-chast-1-obshhestvo-politika>.

Завдання

Переглянь відео з англійськими субтитрами *Forest Brothers - Fight for the Baltics*:

<https://www.youtube.com/watch?v=h5rQFp7FF9c>.

Ознайомся з реакцією офіційних осіб і ЗМІ Росії.

«Хвалебный ролик о «героической борьбе» прибалтийских «лесных братьев» с советскими войсками вызвал гневную реакцию в Москве. Российский МИД напомнил, что за «лесными братьями» стояли западные спецслужбы, а жертвами «организации, созданной на основе фашистских недобитков», стали тысячи мирных жителей. Стоит ли ждать от НАТО аналогичного видео, где героями будут ОУН-УПА, Роман Шухевич или Степан Бандера?..

Прославление сообщников нацистов – не что иное, как «историческое извращение, сознательно распространяемое НАТО» с целью подрыва итогов Нюрнбергского трибунала, подчеркнула официальный представитель МИД».

Джерело: <https://vz.ru/politics/2017/7/13/878479.html>.

Йосип Кобзон, заступник голови Комітету Госдуми РФ з культури:

«Первый заместитель председателя комитета Госдумы по культуре Иосиф Кобзон в беседе с RT рассказал, что готов выступить с предложением снять исторически справедливый фильм о Великой Отечественной войне в ответ на ролик о «лесных братьях», который был опубликован в Twitter. ... Отснятая НАТО короткометражка — это вандализм и русофобия, подчеркнул Кобзон. По его словам, существует документальный фильм Михаила Ромма “Обыкновенный фашизм”, который следовало бы всем пересмотреть».

Запитання

Чи спостерігаєш ти ознаки мови ненависті і підбурення?

Джерело: <https://russian.rt.com/russia/news/408518-lesnye-bratya-gosduma-film>.

Закінчення холодної війни зумовило кардинальні зміни у розкладі сил на світовій арені. З поміж інших, це: перерозподіл значної більшості зон впливу СРСР на користь США і НАТО.

8.2. Сучасні пропагандистські меседжі про НАТО: хто, навіщо, як

Упродовж часів холодної війни образ НАТО в радянській пропаганді змінювався відповідно до контексту. В середині 1990-х років

НАТО сприймалося передусім уже не як військовий, а як політичний союз, членство в якому було практично обов'язковим етапом на шляху вступу в ЄС для багатьох країн Центральної та Східної Європи. На пострадянському просторі формувалася нова антинатовська мітологія, що еклектично поєднувала різні міти. Політолог Олександр Палій, який досліджує українську суспільну думку про НАТО, в 2006 р. вважав, що ставлення до НАТО:

- надзвичайно залежить від ситуативних змін у політиці та дій медій;
- в Україні поширене існування взаємонесумісних геополітичних орієнтацій (тобто можливість існування суперечливих ідей одночасно в світогляді одних і тих же громадян).

Але сьогодні одне із сенсовірних джерел неомітологізації НАТО – російська пропаганда. За Путіна антизахідна дезінформація поповнилася новими героями та лиходіями, але НАТО та США залишалися незмінними противниками, розпочався неоімперський проект авторитарної Росії, яка ґрунтується на експлуатації путінською елітою власного населення та сусідніх країн. Для російської громадськості подаються меседжі, що НАТО планує ізолювати Росію. На думку частини західної громадськості, НАТО розпалює і провокує конфлікти з Росією та обмежує суверенітет європейських держав. Щодо України, то:

Від початку російської агресії НАТО послідовно дотримувалося чіткої позиції щодо цілковитої підтримки суверенітету і територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів. Держави – члени Альянсу негайно засудили і відтоді неодноразово неухильно заявляли, що ніколи не визнають незаконну і нелегітимну анексію Криму Росією.

З 2014 р. генеральний секретар Альянсу Єнс Столтенберг повторює це чи не на кожній публічній зустрічі або пресконференції. НАТО буде взаємини з Росією за двома магістральними напрямками – оборона і діалог. НАТО зупинило всю практичну співпрацю з Росією ще 2014 року. Експерти вважають, що «гібридні дії» Росії проти НАТО виходять далеко за рамки поширення фальшивих новин або проштотування маніпулятивних наративів. Російський інструментарій гібридної війни може запропонувати більше, зокрема агресивні дії. Росія використовує дуже широкий спектр методів: маніпуляцію, дезінформацію, спотворення виступів офіційних осіб, кібератаки, послідовне формування негатив-

Завдання

Переглянь відео «Міти про НАТО», яке підготувала журналістка Радіо Свобода щодо сучасних мітів про НАТО?

https://www.youtube.com/watch?v=q_d2bPclnos.

Чому саме ці мітологічні конструкції поширюють російські пропагандисти?

До якої аудиторії вони апелюють?

ного образу військовиків НАТО тощо. Наприклад, 80 % усіх згадок про НАТО, які Росія поширює в британських медіях (за даними дослідження «Новини як зброя: RT, «Спутнік» і прицільна дезінформація», проведеного в 2019 році), містить негативні ключові повідомлення. НАТО описується як експансіоністська загроза для Росії, йдеться про негативні наслідки членства в НАТО, виправдання російської агресії в Україні.

Яка ж мета гібридної війни?

Вадим Трюхан, голова правління ГО «Європейський Рух України» вважає:

Програма-мінімум режиму Путіна:

- не допустити членства в ЄС і НАТО країн, які утворилися на теренах колишнього СРСР, – Грузії, Молдови та України на-самперед;
- зламати євроатлантичну та європейську єдність і отримати залежні від Москви режими в якомога більшій кількості європейських країн, а також забезпечити лояльність США;
- дістати доступ до дешевих, а краще дармових (як у випадку з т. зв. ДНР/ЛНР, звідки масово вивозять обладнання з промислових об'єктів) ресурсів, зокрема людських.
- Програма-максимум – вийти на щось типу “Ялти-2”, під час якої провести новітній поділ світу на зони впливу, як це було за результатами Другої світової і що врешті призвело до холодної війни. Саме з огляду на це й піднімаються ставки у великій геополітичній грі шляхом втягнення Росії в сирійську авантюру та постійного брязкання зброєю уздовж кордонів РФ.

Де проходить передова «інформаційної війни»?

Видання TEXTY.ORG.UA розробило ось таку інструкцію.

В інформаційній війні Росія завжди створює якомога більше майданчиків, які повторюють її тези. Деталлями і версіями ці тези можуть відрізнятись, але суть повідомлень одна й та ж.

Сьогодні російську дезінформаційну війну в Україні ведуть три основні «рої».

1. Респектабельні проросійські ЗМІ, які працюють в Україні. Вони мають гарне фінансування, яке дозволяє наймати кваліфікованих редакторів та журналістів, працювати оперативно. Вони якісно «упаковують» свою дезінформацію. З формального боку, їхні повідомлення «чисті».

Ці ЗМІ також можуть вказувати на джерела своєї інформації чи подавати різні погляди. Головна їхня зброя – це брехливе пояснення поточних подій, що ґрунтується на пересмикуванні фактів і хибній аргументації. Не всі новини тут брехливі. Повідомлення, які не стосуються їхніх «мішеней» (українських реформ та успіхів, української ідентичності, української влади), – можуть бути цілком достовірними.

Приклад такого видання – Страна.ua.

2. «Зливні бачки». Декілька сотень інтернет-сайтів, які часто під виглядом новин публікують відверті вигадки та напівправду, лише зрідка домішуючи в стрічку правдиві новини.

Це сайти на кшталт ВВСсCNN. Часом аудиторія цих «медій» досить велика, їхні заголовки активно поширюються через соцмережі. Заголовок має бути яскравим, чіпляти, інтригувати... Люди здебільшого не читають сам текст новини, але заголовки проглядають. І ті стають цеглинками, за допомогою яких паразити свідомості посилюють чи формують свої упередження у вашій голові. Не всі сайти цього типу працюють на Росію, частина просто заробляє гроші.

3. Боти, тролі та групи в соцмережах. Група може мати патріотичну назву – і постити, задавалося б, патріотичний контент. Однак у нього влітаються меседжі, потрібні російській пропаганді. Відомий випадок, коли популярну у фейсбуці групу «Патріоти України» модерував колишній бойовик ДНР, що на той час мешкав у Москві (детальніше про це читайте в нашому матеріалі <http://texty.org.ua/d/fb-trolls/> Тролесфера).

Пряма мова

Барбора Маронкова, керівниця Центру інформації і документації НАТО в Україні

Не тільки Україна, а й НАТО – ціль пропаганди. За 70 років свого існування в НАТО добре зрозуміли, що це означає. Північноатлантичний Альянс протистояв пропаганді з боку СРСР та країн – учасниць Варшавського договору 40 років. Після завершення холодної війни члени Альянсу протягом 10-15 років думали, що протистояння вже немає і тому потрібно розповідати про НАТО у країнах колишнього соціалістичного табору. З 2014 року питання пропаганди повернулося до порядку денного.

Рецепт протидії дезінформації від НАТО:

- усвідомити та зрозуміти проблему;
- зрозуміти ситуацію та контекст;
- щодня робити моніторинг медій, зокрема й російських. Перевіряти, що говорилося, і звідки ця інформація надходить;
- активно комунікувати та передбачати загрози. Прагнути бути першими, хто доносить важливі меседжі;
- спростування: звертатися до авторів, редакторів, які випадково опублікували фейки. Зазвичай вони виправляють неправдиву інформацію;
- спільна контратака.... Важливо протистояти власними правдивими наративами.

Завдання

Вивчи основні пропагандистські нарративи РФ. Які з них походять з періоду холодної війни, а які були сконструйовані вже в пострадянські часи?

Міти і факти з офіційної сторінки НАТО

Під час оцінення достовірності інформації надзвичайно важливі першоджерела. Звертаємося до офіційної сторінки НАТО (https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_111767.htm).

Через те що Росія розпочала свої агресивні дії проти України, російські чиновники звинуватили НАТО в ряді загроз і ворожих дій. На офіційній вебсторінці (а саме офіційні вебсторінки – джерела інформації найвищого ґатунку довіри, тому що несуть відповідальність нза оприлюднену інформацію) викладені міти – міти, або надумані твердження, і факти. На кожне твердження наводять факти ось у такому форматі:

Співпраця НАТО з Росією
Твердження: НАТО відмовляється від реального діалогу з Росією.
Факт: НАТО припинило практичну співпрацю з Росією через її агресивні дії в Україні. Однак ми продовжуємо залишати відкритими канали для політичного діалогу. Рада НАТО–Росія, важлива платформа для діалогу, ніколи не була призупинена. Ми провели десять зустрічей з 2016 року.

НАТО та Росія також підтримують відкриті військово-військові лінії зв'язку, спрямовані на сприяння передбачуваності та прозорості в нашій військовій діяльності. Ми вітаємо останні контакти між головою Військового комітету НАТО генералом Петром Павлом, верховним головнокомандувачем об'єднаних збройних сил НАТО в союзників Європі генералом Кертісом Скапароротті та начальником генерального штабу ЗС Росії генералом Валерієм Герасимовим.

Співпраця НАТО з Росією

Твердження: НАТО відмовляється від реального діалогу з Росією.

Твердження: Призупиняючи практичну співпрацю з Росією, НАТО підриває безпеку.

Розширення НАТО

Твердження: розширення НАТО загрожує Росії.

Твердження: Політика «відчинених дверей» НАТО створює нові роздільні лінії в Європі та поглиблює наявні.

Твердження: розширення НАТО на Балканах дестабілізує

Твердження: НАТО намагалося «затягнути» Україну в Альянс.

Твердження: Росія має право вимагати «стопроцентної гарантії», що Україна не вступить у НАТО.

Твердження: НАТО спровокувало протести «Майдану» в Україні.

Твердження: НАТО планувало базувати кораблі та ракети в Криму.

НАТО та його ставлення до Росії

Твердження: НАТО «істерить» щодо навчань Росії.

Твердження: НАТО має ментальність холодної війни.

НАТО – це геополітичний проєкт США

Твердження: НАТО намагалося ізолювати або маргіналізувати Росію.

Твердження: Претензія: НАТО мало бути розформоване наприкінці холодної війни.

НАТО як «загроза»

Твердження: НАТО хоче підготувати цивільну інфраструктуру Європи до початку війни.

Твердження: присутність НАТО в балтійському регіоні небезпечна.

Операції НАТО

Твердження: операція НАТО в Афганістані була невдала.

Твердження: місія під керівництвом НАТО в Афганістані не змогла зупинити афганську торгівлю наркотиками.

Твердження: Претензія: операція НАТО в Лівії була нелегітимна.

Твердження: операція НАТО над Косовом була нелегітимна.

Твердження: випадки Косова та Криму однакові.

Масштаб російської дезінформації сягає дедалі нових висот. Одна з цілей – Балтійські країни. За даними дослідника StratCom Center of Excellence НАТО Рольфа Фредгайма (Rolf Fredheim), лише за три місяці боти створили половину всіх «російськомовних новин про НАТО в Балтійських країнах (Литві, Латві, Естонії) та Польщі». Спільне розслідування Buzzfeed in the US та місцевих медій також підтвердило прямий зв'язок між Кремлем та ЗМІ в Балтійських країнах.

Як ж відповідь?

Сайт Demaskuok.lt (українською – «розвінчування») – це спільна ініціатива литовського військового відомства зі стратегічних комунікацій (STRATCOM) та громадянського суспільства, що має на меті моніторинг та розвінчування дезінформації перед тим, як вона пошириться країною. За словами організаторів, вони мають доступ до 90 відсотків тримільйонного населення Литви. Їхній ресурс використовує автоматичну систему для сканування приблизно 10 тисяч статей у російських та литовських медіях в обох країнах, позначаючи статті специфічними ключовими словами та вказуючи на потенційне поширення дезінформації. Волонтери (балтійські ельфи, які втілюють балтійську відповідь на російських «тролів», відфільтровують статті в системі, читаючи позначені алгоритмами матеріали та оцінюючи їхню потенційну загрозу.

Завдання

Використовуючи зміст попередніх параграфів дайте відповідь на ці закиди мітів російської пропаганди

8.3. Нові виклики безпеці та постійна модернізація відносин Україна – НАТО

Українське суспільство дедалі більш підтримує ідею вступу України до НАТО як механізм гарантування національної безпеки. Останніми роками спостерігалось зростання рівня цієї підтримки в усіх без винятку регіонах України. Щоправда, жителі сходу та півдня все ще продовжують зберігати більшу скептичність стосовно перспективи євроатлантичної інтеграції. Досягнення суспільного консенсусу щодо Північноатлантичного Альянсу залежить від вироблення ефективної інформаційної політики з питань НАТО.

Роман Зварич, український громадський діяч і політик, вважає: «Вступ до НАТО — правильна мета. Однак навряд чи ця амбітна мета сьогодні налякає російського агресора на сході країни й чи змусить його повернути Крим. Готовність удосконалюватися, проводити швидкі зміни і битися за свої території мають демонструвати не лише бійці в окопах, а й цивільне та військове керівництво країни».

У взаєминах Україна – НАТО на початку 2020 р. відбувся справді «тектонічний зсув». Віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Дмитро Кулеба звернувся до НАТО з проханням розпочати офіційну процедуру розгляду заявки України на приєднання до Програми розширених можливостей НАТО. Україна має стати учасницею Програми розширених можливостей НАТО з практичних міркувань, задля поглибленої взаємодії з Альянсом, а отже власної безпеки.

А як же твоя інформаційна «передова»?

Кожна інформація несе послання, яке може тебе як зорієнтувати, так і дезорієнтувати. Тому, коли ти зустрічаєш меседжі, особливо меседжі, які повторюються, то завжди «тримай перед очима» цю схему

АВТОРСТВО	Хто створив ці меседжі?
МЕТА	Чому це створено? Яка цільова аудиторія (та звідки ви це знаєте)?
ЕКОНОМІКА	Хто за це заплатив?
ВПЛИВ	Хто може дістати користь від цього меседжу? Кому він може завдати шкоди? Що це повідомлення означає для мене?
РЕАКЦІЯ	Які можуть бути мої дії у відповідь на ці меседжі?
ЗМІСТ	Про що це (й що вас змушує так думати)? Які ідеї, цінності, інформація та/або погляди очевидні/імпліцитні? Про що не говориться в цьому повідомленні, що було б важливо знати?

ТЕХНІКИ	Які техніки використовуються? Чому використовуються саме ці техніки? Яким чином вони передають меседжі?
ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	Чи можуть різні люди зрозуміти ці меседжі по-різному? Яка моя інтерпретація цього, та що я дізнаюся про себе зі своєї реакції або інтерпретації?
КОНТЕКСТ	Коли це зроблено? Де або як ним поділилися з публікою?
НАДІЙНІСТЬ	Чи це факт, думка, чи щось інше? Якою мірою меседж гідний довіри (та що змушує вас так думати)? Які джерела інформації, думок, припущень?

ЗАВДАННЯ НА ЗАКРІПЛЕННЯ ТЕМИ

1. Як ще називають фултонську промову В. Черчилля?
2. Яким постає НАТО в цих зображеннях з радянського сатиричного журналу «Перець»?

ДРУЖБА ПО-АМЕРИКАНСЬКОМУ

Розпочалося все в Данії. Одна газета зробила цікаве відкриття: в підвалах Копенгагенського університету американська розвідка обладнала станцію підслухування.

Прочитавши отане, копенгагенці почали звертати увагу на те, на се, пильніше приглядатися до американських друзів. І виявили в своєму місті ще кілька американських станцій підслухування.

Пробудилася цікавість і в інших країнах НАТО, і почалися такі ж відкриття по всій Західній Європі.

Журналісти підрахували: американці устаткували у тих європейських країнах близько 2000 станцій підслухування.

Це — заради дружби, бо ж сказано: для справжнього друга не може бути таємниці!

Джерело: Журнал «Перець», 1970 р., № 12, С.12.

3. Прочитайте інтерв'ю Гордона Баррасса, одного з керівників Центру вивчення холодної війни Лондонської школи економіки «Велика холодна війна: подорож через залу з дзеркалами»: <https://www.svoboda.org/a/1606221.html>.

На вашу думку, які спільноти відкриті, а які закриті в контексті подій холодної війни?

4. Хто з політичних діячів першим назвав Радянський Союз «імперією зла»?

5. Знайди інформацію про мінісеріал «Батальон» (2018 р., РФ, реж. О. Бистрицький) та фільм «Демони війни» (1998 р., Польща, реж. В. Пасіковський).

Які джерела інформації про фільми ти використав?

Хто може дістати користь від меседжів, які несуть ці фільми?

Кому вони можуть завдати шкоди?

6. Чи змінились тези про НАТО в сучасній Росії у порівнянні з тезами про НАТО в СРСР?

Чому ви так вважаєте? Наведіть приклади, аргументи.

7. Фактично кожен другий житель України на час проведення опитування вважав членство країни в НАТО найкращою опцією гарантування національної безпеки. Український політолог Олександр Палій вважає, що про НАТО слід вчити не за книжками. Уяви, що перед тобою противник вступу України до НАТО чи людина, яка ще не визначилася. Які аргументи на користь вступу ти наведеш?

8. Соціологічні дослідження показують, що станом на 2019 рік лише 21 % українців вважають себе добре поінформованими про діяльність Північноатлантичного Альянсу. Запропонуй власну інформаційну кампанію щодо НАТО.

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

1. Для підвищення рівня знань про НАТО Благодійний фонд «Стабілізаційний Суппорт Сервісез» у межах проекту «НАТО – Україна» розробив онлайн-квіз. Тож пройди тест з 14 запитань і з'ясуй, який ти знавець НАТО:

https://sss-ua.org/ukrayina-nato/?fbclid=IwAR3yGtUcPga64GYevJJielwadmc6onUN2UbqO7j70-IWRZv_-YTShjOP2zk

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Гібридна війна Росії: виклик і загроза для Європи. URL: http://razumkov.org.ua/images/Material_Conference/2016_12_14/GIBRID-WAR-FINAL-1-1.pdf.

2. Палій О. Навіщо Україні НАТО? URL: http://old.ippo.edu.te.ua/files/gromad_osvita/euro_integracia/euroatlant_integr_ukr/06_navishcho.pdf.

3. Рецепт від НАТО як боротися із дезінформацією. URL: <https://www.netfreedom.org.ua/article/recept-protidii-dezinformaciyi-vid-nato>.

4. Як відрізнити справжні новини від брехні, маніпуляцій і напівправди. Інструкція. URL: http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/85998/Jak_vidriznaty_spravzhni_novyny_vid_brehni_manipulacij.